

VÝZVA K ZIMNÍMU MAPOVÁNÍ OSTRUHÁČKA BŘEZOVÉHO

Přestože uveřejňujeme tento článek poměrně pozdě, nadchází období, kdy s prodlužujícím se dnem a zlepšujícím se počasím se mohou motýlkáři směle vydat hledat svůj první druh denního motýla v roce 2008. Vyrazte do přírody a pomozte lépe zmapovat přehlíženého ostruháčka březového, který každoročně vídá většina z nás jen v několika kusech, pokud vůbec. Budeme se těšit na vaše nové údaje, které zapisujte opět do škrtačích listů – postačí do poznámky zapsat, že šlo o nález vajíček.

Ostruháček březový (*Thecla betulae*) je motýl, jehož dospělci se objevují poměrně pozdě, a to převážně až v srpnu. Obvykle je nacházen jednotlivě jak posedává na listech keřů. S oblibou se pohybuje v korunách stromů, což značně ztěžuje jeho nalezení.

Dospělec ostruháčka březového.
Foto S. Krejčík

Vajíčka ostruháčka březového.
Foto W. Schoen

Vajíčka ostruháčka březového jsou obvykle kladena jednotlivě do úžlabí větví trnky obecné (*Prunus spinosa*) ve výšce 50 – 170 (max. 200) cm nad zemí, střední výška ovipozice byla v severním Německu 110 cm. Motýl přitom výrazně upřednostňuje mladé stromky.

Platí, že čím teplejší je podnebí v dané oblasti tím je pestřejší výběr hostitelských rostlin, snůšky jsou větší a jsou kladeny na stinnější místa. Klazení tedy probíhá na osluněné nebo částečně zastíněné stromky.

Dalšími živnými rostlinami jsou třešeň ptačí (*Prunus avium*), slivoň švestka (*P. domestica*), slivoň obecná (*P. insititia*) a střemcha (*P. padus*). V teplých letech (což je právě loňský případ) byly jako hlavní živné rostliny v Německu a Rakousku zaznamenány *P. domestica* a *P. insititia*.

Jak hledat snůšky ostruháčka březového?

Nejúspěšnější metodou průkazu tohoto mezi denními motýly dosti kryptického druhu je jednoznačně hledání nápadných bílých vajíček v průběhu zimy (zhruba listopad až únor, dají se ale nalézt až do dubna). Je třeba se zaměřit na mladé stromky zmíněné výšky a stáří, tedy 1 – 6 let a 50 – 170 cm výšky. Starší a vysoké kvetoucí keře a stromy, které bývají často pokryty lišejníky, nejsou vhodnými objekty pátrání. Samotné hledání je vzhledem k velikosti vajíček (okolo 1 mm) náročné na koncentraci, proto by mapovatel neměl procházet vhodné porosty soustavně. Přesto jsou vajíčka velmi nápadná a na denního motýla neobvykle velká. Počet vajíček v nejvhodnějších porostech živných rostlin dosahuje okolo jednoho na metr čtvereční. Motýl výrazně preferuje okraje lesů a remízků, početnost se snižuje do nitra otevřených ploch. V našich podmínkách jej lze často nalézt také v zanedbaných sadech. Je třeba si dát pozor na záměnu s jinými druhy, jako např. píďalka *Plemyria rubiginata* (viz. obrázek dole). Vajíčka ostruháčka březového mají charakteristický tvar a povrch (viz

fotografie), obvykle jsou kladena po jednom (ovšem výjimkou nejsou ani větší snůšky, občas lze nalézt 2 vajíčka pospolu, výjimečně až 7 vajíček v jedné snůšce). Hledání usnadňuje pohled shora po kmeni, kdy jsou nejlépe vidět vajíčka uložená v paždí větví. Na vhodných lokalitách se dá první vajíčko najít do 10 minut.

Vajíčka ostruháčka březového.
Foto W. Schoen

Vajíčko ostruháčka březového.
Foto W. Müller

Vajíčka pídalky Plemyria rubiginata.
Foto P. Waselius

Volně přeložil Martin Hrouzek z práce Fartmann, T., Timmermann, K. (2006): Where to find the eggs and how to manage the breeding sites of the Brown Hairstreak (*Thecla betulae* (Linnaeus, 1758)) in Central Europe? *Nota lepidopterologica* 29: 117–126

Fotografie převzaty z www.schmetterling-raupe.de provozované Walterem Schoenem.